

**Донецька обласна універсальна наукова бібліотека
ім. Н. К. Крупської
Відділ науково-методичної роботи
і соціологічних досліджень
Олександрівська районна
централізована бібліотечна система**

***БІБЛІОТЕКИ
ОЛЕКСАНДРІВСЬКОГО РАЙОНУ***

***Збірка інформаційних матеріалів
до XII обласного зльоту бібліотекарів села***

Донецьк 2009

ББК 78.34(4Укр-4Дон)751.3

Б 59

Бібліотеки Олександрівського району : зб. інформ. матеріалів до XII обл. зльоту бібліотекарів села / Донец. обл. універс. наук. б-ка ім. Н. К. Крупської, Олександрів. район. ЦБС ; уклад.: К. В. Бражнік, Л. Ф. Ромащенко, Н. П. Супрунець. – Донецьк : Сх. вид. дім, 2009. – 24 с.

Укладачі:	К. В. Бражнік, Л. Ф. Ромащенко, Н. П. Супрунець
Редактор:	О. В. Рязанцева
Науковий редактор:	Н. П. Авдєєнко
Відповідальний за випуск:	Л. О. Новакова, засл. працівник культури України
Комп'ютерний набір:	В. І. Копійка

©Донецька ОУНБ
ім. Н. К. Крупської, 2009
© Олександрів.
район. ЦБС, 2009

ВСТУП

Олександрівщина – край чудової краси та багатства степових просторів, плодючої землі та її невтомних трудівників, – працюючих, наполегливих і талановитих.

Проживає в районі понад 20,7 тис. чоловік, культурне обслуговування яких здійснюють **35 закладів культури**: 22 бібліотеки, 10 сільських будинків дозвілля і клубів, народний музей історії с. Некременне, районний центр культури і дозвілля, школа мистецтв.

Централізована бібліотечна система об'єднує центральну районну бібліотеку для дорослих, центральну районну бібліотеку для дітей, 14 сільських бібліотек-філій, 6 бібліотек-клубів.

Крім стаціонарних бібліотек, жителів району обслуговують 40 бібліотечних пунктів, більше 20 інвалідів, пенсіонерів обслуговуються за місцем проживання.

Бібліотечні заклади співпрацюють із сільськими радами, місцевими органами юстиції, охорони здоров'я, навколишнього середовища, клубами та Будинками культури, загальноосвітніми школами.

Бібліотечне обслуговування користувачів здійснюють **28 працівників**, майже 43% з них – фахівці зі стажем роботи понад 20 років, справжні професіонали своєї справи.

До послуг користувачів – **універсальний бібліотечний фонд обсягом 299,3 тис. пр. документів**, з них 45,8% – українською мовою. Щорічно бібліотеки системи обслуговують 12,7 тис. читачів, яким видають майже 239 тис. пр. різноманітних видань.

Бібліотеки здійснюють свою роботу, виходячи з особистих, соціальних, професійних, освітніх потреб мешканців в інформації. За останні роки значно збагатились творчі аспекти діяльності

бібліотечної системи, виділились нові напрямки в обслуговуванні користувачів та популяризації літератури. Бібліотечні працівники району активно запроваджують **інноваційні форми популяризації документів**: брейн-ринг, прес-репортаж, правовий турнір, екологічний вернісаж, історичний екскурс, фольклорно-краєзнавче свято, літературна презентація тощо. Творчі здібності читачів розкриваються у **22 клубах за інтересами**.

Одним із пріоритетних напрямків діяльності є **організація інноваційних типів бібліотек**. У районі діють бібліотека-музей (Софіївська сільська бібліотека-філія), центр екологічної освіти (Новополтавська сільська бібліотека-філія), центр соціальної підтримки молоді (Петрівська-2 сільська бібліотека-філія), центр естетичного розвитку читачів (Новоолександрівська сільська бібліотека-філія), бібліотека-ігротека (Михайлівська сільська бібліотека-клуб), центр духовного відродження (Криничанська сільська бібліотека-філія), молодіжний майданчик (Запаро-Мар'ївська бібліотека-клуб).

З травня 2008 р. центральна районна бібліотека розпочала **впровадження сучасних комп'ютерних технологій**, що стало можливим завдяки коштам, виділеним Донецькою обласною радою в межах Програми автоматизації районних бібліотек області. На сьогодні в бібліотеці 2 комп'ютери з підключенням до мережі Інтернет, сучасна копіювальна техніка, працює **інформаційно-пошукова система "Нормативні акти України"** (ІПС "НАУ"). Комп'ютеризація бібліотеки надала можливість удосконалити бібліотечні послуги, задовольняти різноманітні читацькі запити. На часі організація навчання всіх бібліотечних працівників району користуванню комп'ютерною технікою та Інтернет-ресурсами.

Оновлюючи свою діяльність, бібліотеки району стають центрами суспільного і культурного життя, сприяють соціальному, культурному і духовному відродженню села, знаходять нові можливості для задоволення інформаційних потреб сільських жителів.

*Л. Ф. Ромащенко,
директор Олександрівської районної ЦБС*

БІБЛІОТЕКА – ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЦЕНТР

З досвіду роботи Олександрівської центральної районної бібліотеки для дорослих

Основним джерелом знань народу завжди були книги і читання. Книга вчила і продовжує вчити людину жити, розкриває перед нею чарівний світ знань, добра, ідей і роздумів, збагачує інтелект.

Олександрівська центральна районна бібліотека є провідником у такий світ, виконуючи функції центру інформації у забезпеченні різноманітних запитів і потреб користувачів – людей різних вікових, освітніх і фахових категорій.

До послуг жителів районного центру і сільської місцевості – універсальний за змістом **бібліотечний фонд, який налічує понад 44,6 пр. видань** з різних галузей знань, з них 50% – видання українською мовою. Щорічно послугами центральної районної бібліотеки користуються **понад 1,2 тис. читачів**, тобто кожний третій мешканець смт Олександрівка.

Враховуючи той факт, що читацькі запити щороку стають дедалі складнішими, різноманітнішими, центральна районна бібліотека намагається задовольнити їх, використовуючи систему довідково-бібліографічного та інформаційного обслуговування читачів.

Оскільки в першу чергу сприймається візуальна інформація, бібліотечні працівники абонементів подбали про відповідне оформлення приміщення. Тут відкритий доступ до фонду, своєрідними путівниками в якому є різноманітні **тематичні полицки**: "Про математику і математиків", "Приємні мандрівки", "Цей простий і складний комп'ютер", "Книги, які все знають" тощо. Зайшовши до відділу, читач відразу бачить, де розташована потрібна

йому література. Крім того, різноманітну інформацію для користувачів містять *книжкові виставки*, наприклад: *виставка-хроніка "Соборна мати Україна – одна на всіх, як оберіг"*, *книжково-ілюстративні виставки "Символіка національного відродження"*, *"Душа народу бринить у мові" та ін.*

У читальному залі бібліотеки розташований *довідково-бібліографічний фонд*, який налічує більше *6 тис. видань*; це універсальні енциклопедії, спеціальні галузеві довідкові видання, словники. Як і в більшості бібліотек області, основу довідково-бібліографічного фонду складають видання радянських часів, проте останнім часом, завдяки надходженням у межах державних видавничих програм, фонд значно оновився. Зараз до послуг користувачів бібліотеки сучасні вітчизняні видання: енциклопедія "Українська мова", "Універсальний словник-довідник слів і виразів сучасної української мови", "Юридична енциклопедія" в 6-ти томах тощо.

Суттєвою складовою довідкового фонду є різноманітні *тематичні папки*, де збираються відповідні матеріали з періодичних видань, наприклад: *"Шевченкіана"*, *"Українські свята, звичаї, обряди"*, *"Екологічне досє"*, *"Чорнобиль"*, *"Україна – космічна держава"*, *"Олександрівщина літературна" та ін.*

Бібліотечний фонд розкриває *система каталогів і картотек: алфавітний, систематичний каталоги, краєзнавча, інформаційно-предметна картотеки*. Центральна районна бібліотека одержує щорічно в середньому до 20 назв періодичних видань, матеріали з них регулярно розписуються для інформаційно-предметної картотеки, яка містить актуальні на сьогодні рубрики з суспільно-економічних питань, літератури, мистецтва, інших галузей знань. Так, у поточному році в картотеці з'явилися такі нові рубрики, як "2009-й – рік молоді", "200-річчя М. В. Гоголя".

Особливою гордістю працівників бібліотеки є краєзнавча картотека, яка постійно поповнюється новими матеріалами про Донецьку область, район, його населені пункти. Тут також з'явилися нові рубрики: "Природні ресурси Олександрівського району", "Ділові

люди району", "Обдарована молодь". Краєзнавча картотека має значний попит серед працівників освіти, краєзнавців, учнів шкіл.

Бібліотечні працівники розуміють, що вчасно отримана інформація – ключ до вирішення багатьох питань. Тому вони намагаються оперативно інформувати своїх читачів про нові надходження до бібліотечного фонду, використовуючи **індивідуальні, групові та масові форми обслуговування**.

Індивідуальна робота починається вже під час запису до бібліотеки. В індивідуальній бесіді з відвідувачем бібліотекар виявляє його інтереси, зацікавленість у різного роду інформації, пропонує свою допомогу в інформуванні. Так, вчитель місцевої школи Л. С. Шийко отримує інформацію за темою "Організація науково-дослідної діяльності", фахівці відділу фінансів райдержадміністрації Н. С. Санжаревська та І. Б. Синлива – за темами "Екологічне право України" та "Теорія бухгалтерського обліку в Україні". Для головного агронома району Ю. С. Леденьова складаються індивідуальні списки новинок сільськогосподарської літератури, для керівника гуртка м'якої іграшки районного Будинку культури Н. Н. Савченко складено список джерел про технологію виготовлення м'якої іграшки.

Для ознайомлення широкого кола читачів з новими надходженнями до бібліотечного фонду **щоквартально видається "Інформаційний список новинок", оновлюється постійно діюча книжкова виставка "Новинки художньої літератури"**.

Набули нового значення традиційні **Дні інформації**, тематика яких завжди актуальна. Так, для учасників клубу "Берегиня" проведено День інформації **"Справедлива пенсія"**, на який було запрошено фахівця пенсійного фонду Т. І. Ляшенко. Вона надала відповідну консультацію і відповіла на численні запитання учасників.

Вчителі шкіл, учні старших класів стали учасниками Дня інформації **"Біда на ім'я СНІД"**. Програма передбачала перегляд літератури за темою, бібліографічний огляд, до якого включили такі періодичні видання, як "Целитель+", "Суббота акцент", "Шкільний журнал". Найбільше зацікавила присутніх бесіда з лікарем-

терапевтом центральної районної лікарні С.О.Бочаровою, яка розповіла про шкідливі звички, що призводять до погіршення здоров'я, навела статистичні дані, які примусили дітей та підлітків замислитись над власним способом життя.

Інформування про профілактику шкідливих звичок здійснювалось і під час **виховних годин** "*Молодь і наркоманія*", "*Чому шкідливе паління*", які класні керівники проводять разом із бібліотекарями.

Одним із першочергових завдань інформаційно-бібліографічного обслуговування є виховання інформаційної культури читача. Найбільш дієва форма цієї роботи – **бібліотечні уроки**: "*Звідки прийшла книга*", "*Мандрівка книжковим містом*", "*Родзинки книжкового кіоску*", "*Періодичні видання для юнацтва*" та ін. Так, бібліотечний урок "Родзинки книжкового кіоску" був проведений для учнів п'ятого класу. **Книжкова виставка-інформа** "*Дитячі енциклопедії*" познайомила учасників із різноманітними виданнями сучасних енциклопедій для дітей; біля виставки провели **вікторину** "*А ви знаєте, що?..*", на якій діти збагатилися цікавою інформацією з різних галузей знань. Зацікавилися учні також книгами серії "Я пізнаю світ", більшість видань, представлених на виставці, були видані учасникам заходу.

Разом із традиційними бібліотека **впроваджує новітні інформаційні технології**. Автоматизація дозволила значно розширити коло бібліотечних послуг, залучити до бібліотеки нових користувачів. Можливості *Інтернету* широко використовуються бібліотекарями, працівниками сільських клубів та Будинків культури, органів освіти, правопорядку, пенсійного фонду, держслужбовцями різного рангу, пенсіонерами, учнями шкіл, студентами.

Наприклад, культпрацівники, вчителі шкіл активно користуються матеріалами з мережі під час підготовки сценаріїв таких заходів, як літній цикл народних свят, День молоді та ін. Школярі та студенти одержують інформацію з Інтернету для підготовки рефератів, наприклад: "Україна – космічна держава", "Екологічний стан України",

"Історія авіації" тощо. Користується попитом сторінка зовнішнього незалежного оцінювання.

Інтернет стає в нагоді людям, що втратили роботу, оскільки вже є можливість відвідати сайти роботодавців, підприємств, установ, розмістити в мережі власне резюме.

ІПС "НАУ" активно використовується працівниками податкової інспекції, юристами, екологами, а це значно підвищує престиж бібліотеки. Не залишилися поза увагою і пенсіонери, приватні підприємці, які регулярно звертаються до інформаційно-пошукової системи. Таким чином читач Софіївської сільської бібліотеки-філії пенсіонер С. П. Трунов ознайомився із законодавчими документами стосовно земельних відносин, читач центральної районної бібліотеки В. А. Латніков – з документами про систему кредитування, мешканці селища С. С. Іванов, А. Г. Осадчий, М. П. Кириченко довідалися про пенсії дітям війни, перерахування пенсій тощо.

Сучасна техніка надала можливість удосконалити оформлення бібліографічних покажчиків, назв та розділів книжкових виставок, забезпечити сільські бібліотеки ксерокопіями статей з періодичних видань, матеріалів з Інтернету.

Ще кілька років тому бібліотечні працівники не уявляли себе за комп'ютерами і мріяли про той час, коли вони зможуть надавати користувачам Інтернет-послуги. Сьогодні ці мрії здійснилися, члени місцевої громади отримують необхідну інформацію як у друкованому, так і в електронному вигляді. Зростає поінформованість населення, зростає імідж бібліотеки.

МУЗЕЙНА СПРАВА – ШЛЯХ ДО ЧИТАЧІВ

З досвіду роботи Софіївської сільської бібліотеки-філії – музею "Українська світлиця"

В Олександрівському районі є чимало мальовничих куточків, один із них – с. Софіївка, розташоване між районним центром і с. Новополтавка. Його історія сягає глибини століть, а назва походить із народних переказів. Старожили передають від покоління до покоління легенду про те, що жили в цих місцях у своєму маєтку пани Софія та Іван. Так і називають до цього часу село – Софіївкою або Іванівкою.

За чисельністю населення (близько 450 чол.) – село невелике, проте його мешканці зберігають традиції предків, намагаються передати надбання старших поколінь молоді.

Сільська бібліотека – єдиний осередок культури на селі, тому саме її *завідувачка Тетяна Анатоліївна Незнанова* в 1989 р. стала ініціатором створення етнографічної кімнати, а члени місцевої громади взяли активну участь у збиранні експонатів. Особливо допомогли бібліотеці *Г. О. Надточій, К. І. Іваненко, В. І. Пишченко, В. І. Суязова та ін.*

За 20 років існування етнографічна кімната перетворилась на справжній музей, і бібліотека набула статус бібліотеки-музею "Українська світлиця". Зараз експозиція налічує **понад 100 експонатів** і розташована в окремій кімнаті, зайшовши до якої відчуваєш дух століть, торкаєшся історії та культури предків. Центральне місце в музейній кімнаті займає розписана піч, мисник з глиняним посудом, стіл, накритий вишитою скатертиною, за яким у давнину збиралася вся велика селянська родина. Є в музеї скриня, призначена для посагу нареченої, старанно виплетена з лози

колисочка для немовляти, оздоблена гілочками хмелю та калини. Особливою прикрасою світлиці є старовинне ліжко з вишитими подушками та простирадлом, **виставка рушників "Візерунки доли"**, які завжди вражають відвідувачів своєю неповторністю. У святому куточку під назвою "Бог на поміч" – *ікони*, подаровані музею місцевими старожилами і також прикрашені вишитими рушниками.

Багатий музейний матеріал широко використовується з метою популяризації історії та культури українського народу, в краєзнавчій роботі. Передусім з використанням експонатів у бібліотеці оформлюються **книжкові виставки, тематичні полиці**. Наприклад, на книжковій виставці "*Люблю тебе, мій краю рідний*" окрім друкованих видань представлені народні обереги – рушники, кетяги калини, а також вишиті серветки, посуд та інші вироби народного мистецтва в розділах "Скарбниця нашого минулого", "Традиції та свята України".

Постійно діюча **виставка-вернісаж "Доля моя рушникова"** завжди привертає увагу відвідувачів бібліотеки. На ній експонуються рушники, вишиті місцевими майстринями Н. В. Тишечко, К. В. Кадубовською, В. І. Барбілат. Біля виставки регулярно проводяться уроки народознавства, на яких завідувачка бібліотеки та вишивальниці розповідають учням про призначення кожного рушника, техніку вишивання та пропонують власними руками спробувати вишивати.

Приємною подією для бібліотеки-музею стала **тематична екскурсія** дітей с. Новополтавка, які з цікавістю розглядали різноманітні твори народного мистецтва, виконані місцевими майстрами-умільцями. Особливу увагу дітей привернули пейзажі місцевого художника М. А. Циганенка – їх композиція, кольорова гама, особливий світ почуттів. Велике враження справила на екскурсантів українська вишивка: рушники й вишиті серветки народної майстрині В. І. Суязової, яка охоче ділилася з дітьми секретами своєї творчості.

Вміння поєднувати минуле й сьогодення, зазирати в майбутнє – головне, що притаманне діяльності бібліотеки. Про це свідчать такі заходи, як *історичний екскурс "Нема ціни святині дорогій"*, урок історії *"Барвінковий край"*, народознавчий колаж *"Від народної скарбниці відвертатись не годиться"*, великодній калейдоскоп *"Недалечко красне яєчко"*, літературно-музична вітальня *"Хай щастить Вам, люди добрі"* та ін.

Історичний екскурс "Нема ціни святині дорогій" перетворився на справжнє свято, оскільки відбувся напередодні Дня Незалежності України. Бібліотека була прикрашена національною символікою, шедеврами народної творчості – вишитими рушниками та композиціями з калини й верби. Про нелегкий шлях до незалежності країни говорив голова Олександрівської селищної ради А. Г. Незнанов, колишній секретар Олександрівського райвиконкому Г. М. Тишечко, старожил села Г. Д. Рашевський, а присутні на заході юнаки та дівчата по черзі розповідали про національні святині й символи України: прапор, золотий тризуб, герб, гімн, а також народні обереги.

Кожен із нас чув про таку рослину, як барвінок, але мало хто знає, звідки походить її назва, чому вона є одним із елементів національної символіки. *Урок історії "Барвінковий край"* надав можливість його учасникам дізнатися багато нового про барвінок – легенди про цю символічну рослину та її значення у весільному обряді, медицині. Присутні взяли участь у *вікторині "Українські письменники про барвінок"*, ознайомилися з *виставкою-порадницею "Рослини в нашому житті"*, послушали місцеву травницю М. Г. Циганенко. У результаті проведеного заходу було видано 21 пр. документів.

До *великоднього калейдоскопу "Недалечко красне яєчко"* в бібліотеці була оформлена *книжкова виставка "Свята пасочко, будь велична й красна"*, запрошені жительки села, які розповіли про Великодне свято, фарбування крашанок та виготовлення писанок.

Із народознавчих заходів слід відзначити **голосні читання** "Свята ніч", **інформіну** "Обряд щедрування, обряд посівання", **українські вечорниці** "Добрий вечір, добрим людям на добро", **літературно-музичний вечір** "Свята зелені – вдячний гімн природі". Мешканці села завжди охоче беруть участь у таких заходах.

Цікаво й змістовно проходять заходи, присвячені українському козацтву: **історична година** "Хай з козака виросте козак", **урок народознавства** "Про козацькі часи в Україні", **гра-подорож** "Козацькими стежками".

Пам'ятають в "Українській світлиці" про духовні засади розвитку суспільства, тому багато уваги приділяють відзначенню релігійних свят: Різдва Христового, Хрещення, Трійці, – проводячи такі заходи, як **різдвяний вертеп** "Святий вечір, добрий вечір", "Колядкою дзвенить українська хата", **урок народознавства** "Зелений тиждень літо починає".

Таким чином, працюючи в напрямку народознавства, Софіївська сільська бібліотека-музей "Українська світлиця" підвищує суспільну значимість книгозбірні, виховує повагу до народних традицій, обрядів, звичаїв, народного мистецтва.

КОВЧЕГ ПРАМАТЕРІ ПРИРОДИ

З досвіду роботи Новоуполтавської сільської бібліотеки-філії – центру екологічної освіти

Жителі с. Новоуполтавка, ще одного мальовничого куточка Олександрівщини, пишуться сільською бібліотекою, яка обрала пріоритетним напрямком своєї діяльності екологічну освіту населення. Село розташоване серед чудової природи: є тут ліс, заказники. Внутрішнє оформлення бібліотеки нагадує кому квітковий оазис, кому морський берег, кому лісову галявину, – так нетрадиційно і творчо підійшла до створення візуального бібліотечного середовища її *завідувачка Таїсія Петрівна Клименко*.

Які ж завдання ставить перед собою бібліотека – центр екологічної освіти? Передусім це популяризація літератури екологічної тематики різними формами бібліотечної роботи, виховання бережливого ставлення до навколишнього середовища, формування екологічного мислення, залучення місцевих жителів – читачів бібліотеки до розв'язання екологічних проблем. Зрозуміло, що такі питання не вирішуються самотужки, тому бібліотека підтримує *координаційний зв'язок* з інспектором районного відділення Північно-західної державної екологічної інспекції *О. Д. Сосулевим*, керівником гуртка юних натуралістів Центру позашкільної роботи з дітьми та юнацтвом *Л. Г. Філоновою*, які отримують індивідуальну інформацію про нові надходження до бібліотечного фонду.

Зрозуміло, що поставлені завдання можливо вирішити, маючи гарно укомплектований бібліотечний фонд. У бібліотеці є необхідні для цього **видання**: *"Екологічне право України", "Основи екології", "Безпека життєдіяльності", "Червона книга України" та ін.*, з

періодичних видань – газета "Донецький кряж", журнал "Юний натураліст". Є у фонді бібліотеки також енциклопедичні та довідкові видання про флору та фауну України і світу.

Найбільш актуальні матеріали з періодичних видань зібрані в **екологічних досьє** "Екологія Донбасу", "Ми люди, поки є природа", "Сім природних чудес України", які стають у нагоді під час виконання бібліографічних довідок, написання рефератів, проведення масових заходів.

Бібліотечний фонд розкривається за допомогою **книжкових виставок із використанням природного матеріалу**: "Ковчег праматері природи", "Земля чекає захисту", "Гербарій лікарських рослин", "Чиста вода – джерело майбутнього". При наочному оформленні бібліотеки широко використовуються відповідні видання з фондів центральної районної бібліотеки: як книги, так і ксерокопії статей із газет і журналів.

На допомогу екологічній освіті створена і регулярно поповнюється новими матеріалами **тематична картотека "Наша планета – живий світ"** з розділами "Чарівний світ навколо нас", "Проблеми ХХІ століття: екологія, здоров'я, демографія", "Природа просить порятунку", "Відтворимо красу природи своїми руками".

У практиці роботи бібліотеки використовуються як традиційні, так й інноваційні форми популяризації документів екологічної тематики. Регулярними є **бібліографічні огляди**, які проводять для школярів, вчителів місцевої школи, наприклад: "Вода – головна проблема Донбасу", "Що посієш, те й збереш", "Відходи. Сміття. Що з ними робити?", "Рослинна символіка. Квіти України".

Зацікавленість і активну участь читачів викликають **масові заходи бібліотеки**: екологічні тижні, місячники, дні природи, дні довкілля тощо.

Особливого резонансу набуло проведення **екомарафону "Наш Еко-Дім – Земля"**. До уваги присутніх була запропонована **книжкова виставка-застереження "Спусковий гачок натиснутий"** зі

зверненням: "Шановний читачу! Якщо тобі дорогі твої рідні та близькі, село, країна, світ, прочитай та замислись. Проблеми, порушені у представлених виданнях, відомі усім. Планета в небезпеці. Хто вирішуватиме екологічні проблеми світу? Саме від тебе, від кожного з нас залежить майбутнє нашої планети!". Розділи виставки були такими: "Людина і природа: гармонія чи протистояння?", "Землянам – чисту планету", "Екологія природи – екологія душі". Під час заходу був проведений *екологічний аукціон "Світ природи в літературі"*, переможці якого одержали приз – книгу "Здоров'я тобі, Олександрівщино!", та зустріч з інспектором-екологом О. Д. Сосулевіч *"Тривоги нашого краю"*. Ефективність заходу – видано 28 пр. книг та журналів.

Кожного року в День Чорнобильської трагедії в бібліотеці збираються учасники ліквідації аварії на ЧАЕС, щоб нагадати сучасникам, особливо молоді та дітям, яке страшне лихо спіткало нашу країну, віддати данину пам'яті загиблим. У поточному році на **тематичну конференцію "Чорнобильський дзвін над землею"** були запрошені учасники ліквідації аварії І. П. Кардаш, К. М. Кадубовська, інспектор-еколог О. Д. Сосулев, лікар А. М. Кабаченко.

До обговорення були запропоновані такі питання, як "Чорнобильська катастрофа... Чи стала вона уроком для людства?"; "Аварія на ЧАЕС завдала шкоди довкіллю. Чи можна сподіватись на його відродження?"; "Чорнобиль і здоров'я людини"; "Екологія починається з наших вчинків". Усі учасники конференції жваво висловлювали свої думки і почуття, розуміючи масштабність наслідків аварії для сьогоденних і майбутніх поколінь.

Зробити рідне село чистим, зеленим, красивим, надати можливість мешканцям взяти участь у його улаштуванні – такою була мета **екологічного мітингу "За чисту землю, повітря і воду, за чисту душу та розум народу"**, який відбувся за участю голови Олександрівської селищної ради А. Г. Незнанова. В результаті акції було висаджено 120 дерев і кущів, вивезене сміття, оздоблені квітники.

Особливо припав до душі молодшим мешканцям Новополтавки День птахів, який проводиться щороку. Цього разу Таїсія Петрівна запропонувала дітям та підліткам озвучену **виставку-заклик "Почуй, як співають птахи"**, **заочну експедицію "Фауна Донецького краю"**. Із великим задоволенням читачі взяли участь у **конкурсі малюнків "Всі птахи – мої друзі"**.

Серед численних бібліотечних заходів слід назвати й такі: **екологічна експедиція "Стежками рідного краю"**, **екологічний діалог "Острівці дикої природи Донбасу приречені на вимирання?!"**, **екологічний калейдоскоп "Сусіди по планеті"**, **заочні подорожі "Крокуємо рідним краєм"**, **"Донецька Швейцарія – Святогір'я"**, **інформаційна година "Блакитні артерії Донбасу"**.

Своєю діяльністю сільська бібліотека-філія доводить, що охорона навколишнього середовища – наша спільна справа, і кожен член суспільства, незалежно від віку, освіти та професії, може зробити для неї щось корисне.

БІБЛІОТЕКА ЯК ЦЕНТР СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ МОЛОДІ

*З досвіду роботи Петрівської-2
сільської бібліотеки-філії*

"Молодь – наше майбутнє" – це гасло завжди актуальне, особливо сьогодні. Саме молодому поколінню доведеться будувати майбутнє української держави, вирішувати багато питань соціально-політичного та економічного порядку. Водночас існує проблема так званої соціальної інфантильності молодих людей, правової безграмотності, що впливає на формування їх активної життєвої позиції.

Розуміючи важливість цієї проблеми, *завідувачка бібліотеки Ніна Анатоліївна Грязнова* вирішила допомогти молодим читачам визначитися в житті, набути правових знань, стати патріотами свого краю. Допомагають їй у здійсненні благородних цілей голова Микільської сільської ради (до підпорядкування якої входить с. Петрівка-2) *І. Г. Рудейчук*, спеціалісти районних юридичних служб, правоохоронних органів, психологи.

До послуг користувачів бібліотеки майже *13 тис. пр. документів*. За передплатою надходять 10 назв періодичних видань, у т. ч. для молоді передплачено такі видання: "12+", "Отдохни", "Лиза", "Країна знань", "Однокласник". Нової юридичної літератури недостатньо, проте Ніна Анатоліївна активно використовує *внутрішньосистемний книгообмін*, отримуючи необхідні видання з фонду центральної районної бібліотеки, а з впровадженням *Інтернету* та *інформаційно-пошукової системи "Нормативні акти України"* в районній бібліотеці – одержує копії усіх необхідних для роботи законодавчих документів.

Видання правової тематики представляє **книжкова виставка-рекомендація** "Правовий навігатор" і "Розмовляючий стенд", на якому розміщені книги, брошури, плакати, аудіо- та відеоматеріали, надані працівником служби у справах неповнолітніх Б. П. Шереметом.

Крім основного фонду до послуг читачів правові **конвалюти** "Новини законодавства", "Юридичні навчальні заклади України", "Права та обов'язки неповнолітніх".

Намітивши цілі, завідувачка бібліотеки провела анкетування серед молодих читачів з метою виявлення їхнього інтересу до юридичних питань. Виявилось, що більшість молодих людей хотіла б докладніше знати про свої права та обов'язки. За підсумками анкетування виникла ідея – організувати в бібліотеці **клуб за інтересами "Тусовка"**.

Заняття в клубі проходять раз на місяць і передбачають різноманітні теми і форми їх розкриття. До організації і проведення засідань клубу залучаються фахівці-юристи, лікарі, психологи.

Цього року клубні заходи проходять у межах **циклу "Великий дім – держава, лад у ньому і закон"**, тематика якого спрямована на підвищення рівня правових знань молоді, популяризацію загальноприйнятих у суспільстві норм поведінки, подолання у свідомості молодих людей помилкових поглядів і переконань, шкідливих звичок.

Найкраще сприймаються членами клубу дискусійні форми засідань. Прикладом може бути **диспут "Якщо немає обов'язків – відсутні й права"** за участю адвоката Л. І. Горбач. Учасники диспуту розмірковували над такими питаннями: "Чим відрізняються норми права від норм моралі?", "Для чого потрібно вивчати закон?", "Що призводить до злочину?", "Як охороняються права молоді?". Досвідчений фахівець надала вичерпні відповіді на запитання, які виникали під час заходу.

Зацікавили молодь **правові дебати** "*Сенс життя – в чому він?*", під час яких були розглянуті питання: "Життя без цілі. Що це? Чи буває так?", "Що значить "уміти жити"?", "Яке твоє ставлення до позиції "Живемо один раз..."?". Дебати провела працівник районної юридичної консультації В. С. Сорочина, яка презентувала відеофільм "Тверда рука закону". Після правових дебатів було видано 35 пр. документів.

Наркоманія – одна з болючих проблем суспільства. Як запобігти вживанню наркотиків дітьми та юнацтвом, вчиненню злочинів внаслідок вживання, якою є міра відповідальності за це неповнолітніх? Такі та інші питання були в центрі уваги на **уроці права** "*Наркоманія – пастка для юні*", проведеному бібліотекарем та лікарем-наркологом В. К. Гурським. Інформацію фахівця присутні сприймали з увагою і розумінням, вона спонукала замислитись над невтішними статистичними даними як по Україні в цілому, так і по області, району.

Профілактика правопорушень серед молоді була темою **бесіди** "*Не переступи закон*" для учнів 9–11 класів місцевої школи, яку провів дільничний інспектор А. В. Трофимчук. Бібліотекар запропонувала учасникам бесіди **книжкову виставку** "*Закон захищає права і карає за злочин*", зробила **бібліографічний огляд** документів, представлених на виставці.

Серед найбільш вдалих заходів – **правовий турнір** "*На терезах Феміди*", девізом якого стали слова видатного педагога В. Сухомлинського: "Якщо немає обов'язків – відсутні й права. Порушувати закони – це все одно, що рубати сук, на якому сидимо".

У турнірі взяли участь дві команди, кожна по п'ять чоловік. До складу журі увійшли голова сільської ради І. Г. Рудейчук, дільничний інспектор А. В. Трофимчук, юрист І. Н. Пономаренко. Учасники турніру провели правову розминку, показали свої знання в турі "Абетка правознавця", змодельювали правові ситуації і запропонували варіанти їх вирішення, взяли участь у турі "Правові

ланцюжки", а капітани команд розв'язували правові рівняння. Під час турніру його учасники показали не тільки високий рівень обізнаності в правових питаннях, а й уміння їх розв'язувати залежно від ситуації.

Священним обов'язком громадянина України є захист Батьківщини. На жаль, у наш час не всі так розуміють обов'язок служити в армії. Тому доречною в бібліотеці стала **виставка-діалог "Обов'язок перед Вітчизною – священний для людини"**, на якій окрім друкованої продукції були представлені солдатська форма, спогади односельців О. П. Грязнова, Ю. М. Будяка про військову службу, запропоновані запитання до читачів-юнаків про їх ставлення до служби в армії взагалі, про можливості, які дає військова підготовка, альтернативну службу тощо.

Патріотичні почуття читачів виховуються на заходах, присвячених подвигу народу в роки Великої Вітчизняної війни. Заслуговує на увагу **вечір-зустріч "Ні, не пішла війна у забуття"** з ветеранами М. П. Івановим, П. Т. Буциком, О. П. Пшеничним, які поділися спогадами про воєнне лихоліття. **Книжкова виставка** з однойменною назвою представляла книги, періодичні видання, військову атрибутику воєнних часів. Серед присутніх юнаків та дівчат було проведене **анкетування "Що значить особисто для Вас Велика Вітчизняна війна"**.

На засіданнях клубу розглядаються й теми, які порушують норми та правила поведінки: "Свій серед чужих", "Коли батьків немає вдома", "Формула етикету".

Є в бібліотеці своя родзинка – **кімната психологічного розвантаження молоді**. Вона має декілька тематичних зон. Перша – **фітоспеліокуточок**, де можна відпочити, послухавши легку музику, подихати соляним повітрям, випити заспокійливий чай з трав, поспілкуватися з психологом. Друга – **"Повір у себе"** – виконує функції громадської приймальні, де працівники РАГСу, юристи надають консультаційну допомогу молодим людям

Петрівки-2 і навколишніх сіл. Третю зону назвали "*Медіатека*", оскільки тут відбуваються зустрічі з медичними працівниками у формі бесід, діалогів. Така форма роботи з молоддю знайшла підтримку в сільській раді, бібліотека одержує додаткові кошти на передплату періодичних видань, поточний ремонт приміщення.

Мешканці села, особливо молодь, упевнені: коли б вони не прийшли до бібліотеки, їм завжди раді, нададуть пораду, запропонують цікаві й корисні заходи, змістовне дозвілля.

ЗМІСТ

ВСТУП

*Л. Ф. Ромащенко,
директор Олександрівської районної ЦБС3*

БІБЛІОТЕКА – ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЦЕНТР

*З досвіду роботи Олександрівської
центральної районної бібліотеки для дорослих5*

МУЗЕЙНА СПРАВА – ШЛЯХ ДО ЧИТАЧІВ

*З досвіду роботи Софіївської
сільської бібліотеки-філії – музею
"Українська світлиця"10*

КОВЧЕГ ПРАМАТЕРІ ПРИРОДИ

*З досвіду роботи Новополтавської
сільської бібліотеки-філії –
центру екологічної освіти14*

БІБЛІОТЕКА ЯК ЦЕНТР

СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ МОЛОДІ

*З досвіду роботи Петрівської-2
сільської бібліотеки-філії18*

Підп. до друку 22.07.2009. Формат 60x8 1/16. Папір офсетний.
Друк різнографний. Гарнітура Times. Ум. друк. арк. 1,4.
Обл. вид. арк. 1,4. Зам. 1-072009. Наклад 120 пр.

Видавниче підприємство "Східний видавничий дім"
(Державне свідоцтво № ДК 697 від 30.11.2001)
83086, м. Донецьк, вул. Артема, 45
тел./факс (062) 338-06-97, 337-04-80